

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

PROTOKOLL
2019-06-04
2019-08-20
Föredragningar i
Stockholm

Aktbilaga 19
Mål nr P 10863-18

RÄTTEN

Hovrättsråden Fredrik Ludwigs, Mikael Hagelroth och Margaretha Gistorp, referent, samt tekniska rådet Mats Kager

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Föredraganden Vilma Herlin Hjorth

PARTER

Klagande

1. Charm Charter AB
Strandvägen kajplats 17
114 56 Stockholm

2. Skärgårdssporten AB
Box 6109
102 32 Stockholm

Ombud för 1 och 2: D Z R

Motpart

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun
Box 8314
104 20 Stockholm

SAKEN

Avvisning

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, slutliga beslut 2018-10-30 i mål nr P 1881-18

Målet föredras och följande antecknas.

Charm Charter AB och **Skärgårdssporten AB** (bolagen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska undanröja mark- och miljödomstolens beslut att avvisa

Dok.Id 1512180

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–16:30
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

bolagens överklagande, tillerkänna bolagen klagorätt och återförvisa ärendet till mark- och miljödomstolen för prövning av överklagandet i sak.

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun (nämnden) har bestritt ändring och yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa mark- och miljödomstolens beslut.

Bolagen har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande:

Plan- och bygglagen är generellt utformad vad gäller vilka som kan klaga på beslut och dess närmare innebörd bestäms genom praxis. Avgörande för rätten att överklaga en detaljplan är den effekt som beslutet har för klaganden (se t.ex. NJA 2017 s. 421). För att få överklaga en detaljplan krävs att beslutet anta planen påverkar en klagande på ett inte obetydligt sätt.

Bolagen har genom avtal med Stockholms Hamn AB nyttjanderätt till kajplats i det område som omfattas av detaljplanen. Som nyttjanderättshavare av kajplatser inom planområdet påverkas bolagens verksamheter därför direkt som ett resultat av detaljplanen. Planbestämmelserna anger bl.a. "Fartyg som är längre än 30 meter medges ej". Bolagens fartyg, Blue Charm, är 39 meter. Av planhandlingarna framgår att bolagens ponton inte anses uppfylla kraven på stadsbild med hänsyn till god färg- och materialverkan. Om detaljplanen antas i den nuvarande lydelsen kommer vissa verksamheters fartyg, däribland bolagens, inte längre rymmas inom planområdet och bolagen kommer inte kunna bedriva verksamhet från kajplatsen.

Även i det fall där den aktuella typen av nyttjanderätt inte likställs med traditionell bostads- eller lokalhyra så är det ändå en nyttjanderätt som är väsentlig för bolagens fortsatta verksamhet. Detaljplanen riskerar innebära att permanent bygglov avslås och att bolagen då inte längre kan nyttja kajplats. Avsaknad av giltigt bygglov riskerar i sin tur innebära att hyresavtalet inte förlängs vilket är att likställa med den förlust en bostads- eller lokalhyresgäst lider om en detaljplan gör att dennes nyttjanderätt inte längre kan upprätthållas.

Bolagen har till stöd för sin talan bifogat utdrag ur planbeskrivningen och nyttjanderättsavtalet.

Nämnden har anfört i huvudsak följande:

Bestämmelsen i 13 kap. 8 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, måste läsas tillsammans med 5 kap. 11 § första stycket 2 och 3 jämfört med 5 kap. 29 § första stycket 3 PBL. Frågan om vem som får överklaga ett beslut om antagande av en detaljplan innebär mot bakgrund av ovannämnda bestämmelser en avvikande reglering jämfört med den allmänna bestämmelsen om talerätt i förvaltningslagen. Beslut om att anta detaljplaner anses enligt praxis angå ägare till de fastigheter eller boende i fastigheter som ligger inom planområdet eller som gränsar direkt till detta eller endast skiljs åt av en väg. Även andra som på annat sätt är särskilt berörda med hänsyn till arten och omfattningen av den aktuella åtgärden, natur- eller trafikförhållandena på platsen m.m. kan ha klagorätt, men då endast om klaganden/dennes intressen skyddas av rättsordningen.

Den avgränsning som gjorts av sakägarkretsen tillsammans med begränsningen i 13 kap. 9 § PBL har en tydlig koppling till syftet med prövningen som görs i planärenden. Bolagen tillhör inte någon av de ovannämnda skyddade kategorierna; bolagen äger ingen fastighet inom eller i närheten av det aktuella planområdet och tillhör inte heller den krets som i övrigt skyddas av PBL.

I ett bredare förvaltningsrättsligt perspektiv menar nämnden att det hur som helst inte är tillräckligt att en verksamhetsutövare – i detta fall nyttjanderättshavare till kajplatser utanför den i PBL skyddade kretsen – lider eller skulle komma att lida vissa olägenheter av att en kommun antar en detaljplan. Frågan om talerätt bör ses i ljuset av den systematik, rättsskydd och praxis som finns och har utvecklats med stöd av specialregleringen på området - men också ytterst utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

De nyttjanderättsavtal som bolagen ingått med Stockholms hamn AB omfattar inte annat än varsin kajplats. Vad gäller Skärgårdssporten AB:s pontoner med byggnader så

ryms dessa inom den byggrätt planen medger. Det innebär att bolaget saknar talerätt redan av den anledningen att planbeslutet inte ens kan anses ha gått bolaget emot. Planbeslutet har inte sådana påvisbara effekter på verksamheten som kan medföra rätt att föra talan mot den antagna planen ens på ren förvaltningsrättslig grund. Vad gäller det åberopade nyttjanderättsavtalet för Charm Charter AB framgår av verksamhetsbeskrivningen i avtalet att bolaget bedriver charterverksamhet i form av rörlig sjötrafik av olika slag. Detta troligen med fartyget Charm Charter med drygt 39 meters längd. Planbeslutet hindrar inte i sig en sådan verksamhet. Bolaget kan också anpassa sin verksamhet till de byggrättsreglerande bestämmelser som gäller inom planområdet, om bolaget önskar ändra sin verksamhet till en varaktigt placerad verksamhet som kräver bygglov och andra eventuella tillstånd från olika myndigheter. Bolagens respektive nyttjanderättsavtal med villkor om förutsättningar och giltighet, förverkande och upphörande påverkar verksamheterna som bedrivs mer än planinnehållet och planens praktiska effekter eller rättsverkningar.

Sammanfattningsvis kan planbeslutet inte anses ha sådana egentliga effekter på klagandenas verksamheter att det skulle medföra en rätt att klaga på förvaltningsrättslig eller på annan grund.

Mark- och miljööverdomstolen fattar följande

BESLUT (att meddelas 2019-08-20)

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens slutliga beslut och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

Skäl för beslutet

Enligt 13 kap. 8 § PBL som hänvisar till 42 § förvaltningslagen (2017:900), får beslut att anta en detaljplan överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Därutöver ska klaganden före utgången av granskningstiden skriftligen ha framfört synpunkter som inte blivit tillgodosedda, 13 kap. 11 § PBL.

Huruvida beslutet ska anses ”angå” någon kan bl.a. bero på den effekt som beslutet får för vederbörande. För klagorätt brukar i rättspraxis krävas att beslutet antingen påverkar den klagandes rättsliga ställning eller rör ett intresse som denne har och som på något sätt har erkänts av rättsordningen. Härutöver har i praxis i vissa fall klagorätt tillerkänts klagande som har företrätt ett beaktansvärt intresse. Avgörande för rätten att överklaga är den effekt som beslutet får för den klagande (se NJA 2015 s. 976 och den genomgång av praxis som görs i SOU 2010:29 s. 645 ff. samt NJA 2017 s. 471).

Enligt den praxis som vuxit fram i fråga om överklagande av beslut om detaljplan anses sådana beslut främst angå ägare till de fastigheter som ligger inom planområdet eller som gränsar direkt till detta eller endast skiljs åt av en väg. Därutöver anses beslutet angå ägare till fastigheter i nära grannskap, om de är särskilt berörda med hänsyn till arten och omfattningen av den aktuella åtgärden, natur- eller trafikförhållandena på platsen m.m. Även berörda bostadsrättshavare, hyresgäster och boende har ansetts ha klagorätt. Som framgår ovan ska rätten att överklaga dock ytterst bedömas mot bakgrund av de allmänna bestämmelserna i 42 § förvaltningslagen (se ovan angivna rättsfall).

Bolagen har avtal med Stockholms Hamn AB om upplåtelse av kajplats inom detaljplaneområdet. Genom den antagna detaljplanen kan bolagens möjligheter att fortsätta bedriva verksamhet inom planområdet komma att påverkas. Bolagen får därför anses vara berörda på ett sådant sätt att de har rätt att överklaga detaljplanebeslutet och beslutet får anses ha gått dem emot. Mark- och miljödomstolens beslut att avvisa bolagens överklagande ska därför undanröjas och målet återförvisas till domstolen för fortsatt handläggning.

Eftersom det kan vara av vikt för ledning av rättstillämpningen att målet prövas av Högsta domstolen tillåter Mark- och miljööverdomstolen med stöd av 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar att domen överklagas till Högsta domstolen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga A
Överklagande senast 2019-09-10

Vilma Herlin Hjorth
Prot. uppvisat/

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se